

Güvenlik sertifikası, Yönetmeliğe uygun her baz istasyonu için BİTİK tarafından düzenlenerek verilen ve istasyonun işletmeci adını, açık adresini, koordinatlarını, antenin yerden yüksekliğini, anten kazancını, maksimum gücünü, sistemin frekansını ve güvenlik mesafesini gösteren bir tür "işletme ruhsatı" gibi düşünülebilir. Hiçbir istasyon, güvenlik sertifikası olmadan faaliyete geçemez. Bir baz istasyonunun kurulması için gereken diğer işlem ise, BİTİK onayından sonra valilik/kaymakamlık il/ilçe mahalli çevre kurulundan onay almaktır. Bu onay da verildikten sonra istasyonun kurulmasında artık bir yasal engel kalmayacaktır.

2.) Baz İstasyonlarının Kaldırılmasında İzlenecek Hukuki Süreç

Baz istasyonlarının kaldırılmasında izlenecek hukuki süreci iki açıdan ele almak gerekir. Bunlardan ilki idari başvuru üzerine idari yargıda açılacak iptal davası sonucunda kaldırma yoluna gitmek; ikincisi ise Medeni Kanun (MK) 737 ve devamı hükümlerinde düzenlenen "komşuluk hukuku" hükümlerine göre "elatmanın önlenmesi" (men'i müdahale ve kal) davası açarak adli yargıda sonuç aramaktır.

Bu iki hukuki sürecin nasıl işletileceğini incelemeden önce, adli yargıda elatmanın önlenmesi yoluyla dava açarak sonuca ulaşmanın idari yargıda iptal davası açarak sonuca ulaşmaya göre hem daha hızlı hem de daha etkili bir yol olduğunu belirtmemiz gerekir.

2.1. İdari Yargı Süreci

Baz istasyonunun kaldırılması davalarında izlenecek hukuki süreçten ilki idari yargıda iptal davası açmaktır. Bu yolla, baz istasyonu kurulmadan kurulmasının önlenmesi mümkün olabilmektedir. Bunun için ya BİTİK'e ya da il/ilçe mahalli çevre kurulu kararına karşı valilik/kaymakamlığa başvurmak gerekmektedir.

BİTİK'e yapılacak başvuruda, kurulması istenen baz istasyonunun güvenlik sertifikasının iptali istenir. Bu talep idare tarafından olumsuz karşılanırsa işlemin iptali için idari yargıya başvurabilmek mümkündür. Burada, İdari Yargılama Usul Kanunu (İYUK) md 7'de belirtilen 60 günlük süreye dikkat etmek gerekir. Buna göre, dava açma süresi, idarenin güvenlik sertifikasının iptali istemini açıkça reddettiği gün izleyen günden başlar ve 60. günün sonunda biter. Ancak idare, güvenlik sertifikasının iptali yönündeki başvuru 60 gün içerisinde yanıtlanmaz, başvuruya sessiz kalırsa bu kez İYUK md 10/2 gereğince başvuruyu reddetmiş sayılır. 60 günlük dava açma süresi de susma ile geçen 60. günün ertesi gününden başlar ve yine 60 gün olarak kabul edilir.

İdari yargıda süre konusu çok katı uygulandığından, 60 günlük dava açma süresinin kaçırılması davanın reddi ile sonuçlanacaktır. Dolayısıyla, süreye dikkat etmek çok önemlidir.

İdari yargıda dava açıldıktan sonra, mahkeme talebi İYUK gereğince inceler ve talep uygun görülürse güvenlik sertifikasının iptaline karar verebilir.

Ancak, idare mahkemesi, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun 03.04.2008 gün, 2005/3419 E; 2008/966 K sayılı kararındaki ölçütlerden de yola çıkarak başvuruyu çok ayrıntılı biçimde inceler ve dosyayı bilirkişiye göndererek, baz istasyonunun meskun mahalde kurulmasının gerçekten gerekli olup olmadığına, meskun mahal dışında kurulması durumunda o istasyondan aynı çalışma veriminin alınıp alınamayacağına, meskun mahalde kurulması durumunda insan sağlığına zararı olup olmadığına da bakar. Eğer yaptırılacak bilirkişi incelemesi sonucunda, adı geçen baz istasyonunun meskun mahalde kurulması durumunda insan sağlığına zarar vermeyeceği tespit edilirse bu kez istasyonun Yönetmelikte belirtilen koşulları taşıyıp taşımadığına bakılır ve karar bundan sonra verilir. Eğer istasyon Yönetmelikte belirtilen koşulları taşımakta ise, davanın reddine karar vermek gerekecektir. İdari yargı süreci ayrıca illerde valilik, ilçelerde ise kaymakamlık bünyesindeki il mahalli çevre kurulu kararlarının iptali istemiyle açılacak iptal davası yoluyla da başlatılabilir.

Yukarıda süre yönünden belirttiklerimiz bu yöndeki başvuruda da uygulanacaktır. Ancak idari yargının iş yükünün fazlalığı, duruşmanın ve keşfin sınırlı oluşu, idari yargı sürecinin pahalı oluşu, sıkı menfaat ilişkisi aranması gibi birtakım etkenler idari yargıdaki dava sürecinin uzamasına, hakların elde edilmesinde zaman yitimine ve bazı mağduriyetlere yol açmaktadır. Ayrıca, yukarıda belirtilen Danıştay kararı gereğince de idare mahkemesi çok kapsamlı bir incelemeye girecek ve kararını bundan sonra verecektir. Bu nedenle idari

yargıda baz istasyonunun güvenlik sertifikasının iptali amacıyla açılan davalardan sonuç almak oldukça güçtür ve süreç çok geç sonuçlanmaktadır.

2.2. Adli Yargı Süreci

2.2.1.) Başvuru Usulü

Baz istasyonlarının kaldırılması için en etkili yol adli yargıda MK 737 vd hükümlerine göre komşuluk hukukundan kaynaklanan "elatmanın önlenmesi" davası yoludur. Bu davada husumet istasyonu kuran şirkete ve varsa istasyonla sözleşme imzalayan (istasyonu çatısına, bahçesine vs kurduran) şahsa yöneltilir. Dava dilekçesinde tedbir istemek de mümkündür. Ancak uygulamada mahkemeler, hükmün sonucuna etki edecek şekildeki tedbir isteklerini reddetmektedirler. Dolayısıyla, tedbir istediği genellikle sonuçsuz kalmaktadır.

Dava dilekçesinde dava değeri (harca esas değer) gösterilir ve böylece dava asliye hukuk mahkemesinde görülür. Yargılama sürecinde yerel mahkeme bilirkişi incelemesine ve keşfe gider; tapu kayıtlarını sordurtur ve davayı sonuçlandırır. Davacıların o mahallenin sakini, hatta mümkünse baz istasyonunun çok yakınında oturan kişiler olmasında yarar vardır. İstasyonun karşısında, arkasında, alt katında, yanında, üst katında oturan kişilerin davacı olması, davadaki aktif husumet ehliyetine yönelik yapılabilecek olası bir itirazı bertaraf etmek için yararlıdır. Davacı sayısında herhangi bir sınır yoktur. Ancak az önce vurgulandığı gibi, istasyonun yakınında oturuyor olmak davanın sıhhati bakımından önemlidir.

Dava dilekçesine, mahalle halkının tepkisini göstermesi bakımından, baz istasyonunu istemediklerine dair imza örnekleri, varsa basın açıklaması ve istasyonun fotoğrafları eklenmelidir. Özellikle imzalar, mahkemede baz istasyonunun mahalle halkı tarafından istenmediği yönünde bir kanaat uyandırabilecek olması yönüyle önemlidir.

Nitekim mahkemeler de gerekçeli kararlarında mahalle halkının imza topladığına değinmekte ve bunu istasyonun istenmediğine bir karine kabul etmektedir.

Yargılamada mahkemeler bilirkişi veya bilirkişiler atamaktadır. Çalışmamızın ilk bölümünde de belirttiğimiz gibi, 5809 Sayılı EHK gereğince, artık BİTİK'ten yetki almış kurumlardan atanacak bilirkişilere ölçüm yaptırılması yasal zorunluluktur. Ancak, baz istasyonlarının halk sağlığına etkisinin olup olmadığı konusunda incelemede bulunmak üzere, bilirkişi kurulunda bir halk sağlığı uzmanı doktor bulunmasında yarar vardır. Önemli olan, ölçümün mutlaka yetkili makamlarca yapılmasıdır.

Burada şu konuyu vurgulamakta yarar vardır. 5809 Sayılı EHK gereğince, kurumlara/ kişilere ölçüm yetkisini BİTİK vermektedir. Aynı BİTİK, baz istasyonu kuracak olan şirketlere işletme iznini vermektedir. Yine aynı BİTİK tarafından, baz istasyonlarına güvenlik sertifikası verilmektedir. Ayrıca 5809 Sayılı EHK gereğince, ancak ölçüm yetki belgesi olan kurum veya kuruluşlarla üniversiteler ölçüm yapabilecekler. Burada şöyle bir sakınca ortaya çıkmaktadır. BİTİK'ten yetki alan bilirkişilere ölçüm yaptırılma zorunluluğu getirilmesi, aynı baz istasyonuna güvenlik sertifikasını da BİTİK'in verdiği düşünüldüğünde ne kadar doğrudur? Bilirkişiler, kendilerine yetki veren (hatta bazıları BİTİK'ten maaş almaktadır) BİTİK'e karşı bağımsızlıklarını ve tarafsızlıklarını ne ölçüde koruyabileceklerdir?

Ayrıca, Bursa açısından şunu vurgulamakta yarar görmekteyim ki Uludağ Üniversitesi BİTİK'ten ölçüm yetkisi almış değildir. Bu, nüfusu 2 milyon civarında olan Bursa için önemli bir eksikliktir. Bu eksikliğin en önemli sakıncalarından biri de bilirkişilerin Sakarya veya İstanbul'dan gelmeleri nedeniyle, bunun hem davacılar masraf olarak dönmesi hem de bilirkişi raporlarındaki gecikme nedeniyle yargılamanın uzamasıdır.

5. Kararın tam metni için bakınız Legal Hukuk Dergisi, Aralık 2008 sayısı, s. 4161-4164

6. TAŞKIN, Şaban Cenktaş "İdari yargının Güncel Sorunları ve Yargı Kararlarının Uygulanmaması", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı 71, Temmuz-Agustos 2007, s. 300 vd.

7. Aynı yönde bir görüş Bursa 6. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2008-404 E. dosyasına görüş sunan bilirkişi Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı ABD Öğretim Görevlisi Doç.Dr. Kayhan PALA tarafından da raporunda şu ifadelerle belirtilmiştir: "Telekomünikasyon Kurumunun Bursa'da herhangi bir örgütünün henüz kurulması, bu konudaki en çarpıcı örnek olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye'nin dördüncü büyük kentinde bu konuda bir teşkilata gereksinim duyulmaması düşündürücüdür."